

Sluttrapport: Lett på nett med afasi

Bedre muligheter for kommunikasjon for mennesker med afasi

Oppsummering og avslutning av prosjekt

Innhold:

1. Bakgrunn for prosjektet og målsetting
2. Prosjektgjennomføring og metode
3. Resultater og resultatvurdering
4. Oppsummering og konklusjon/videre planer
  - 4a) E-læring med tema nettbrett
5. Produkter i prosjektet

1. Bakgrunn for prosjektet og målsetting

Afasi er språk- og kommunikasjonsvansker som rammer akutt etter en ervervet skade i hjernen som hjerneslag, hjernesvulst eller hodeskader etter ulykker. En person som får afasi vil ha vansker med å forstå, snakke, lese og skrive i varierende grad. Digitale hjelpemidler har vist seg å være nyttige og mange logopeder benytter seg av Ipad/nettbrett som en del av rehabiliteringen. Erfaringer viser at bruk av nettbrett og smarttelefon kan gi personer med afasi bedre muligheter for kommunikasjon. Målsettingen med dette kurset var å hjelpe dem til oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse sosialt og i samfunnet. Enkle apper på nettbrett og smarttelefon kan være til god hjelp i hverdagen. Poenget er at afasirammede trenger kurs i å bruke dem. Dette er bakgrunnen for at vi så behovet for kurs tilpasset i mengde og innhold for denne gruppen. Kurset ble også spesielt tilpasset for en voksen/eldre målgruppe.

2. Prosjektgjennomføring og metode

Vi inviterte spesialpedagogene Lisbeth S. Sørensen og Randi Gunnerød (bildet) fra Molde Voksenopplæringscenter til å benytte sitt kurskonsept til å holde kurs for Afasiforbundets medlemmer som ønsket å lære mer om nettbrett. Ideen med vårt kurs var å bygge videre på modellprosjektet de gjennomførte i 2014, kalt «Kommunikasjon er så mangt». Vi benyttet instruksjonsheftet som ble laget til det prosjektet. Vi

inviterte en gruppe medlemmer i Afasiforbundet på todagers kurs, gjerne med ledsager eller pårørende som kunne hjelpe til underveis. Vi engasjerte også en del frivillige personer som kunne bistå underveis.

I kurset ble følgende temaer gjennomgått:

- Grunnleggende om iPad og nettbrett
- Muligheter for lese- og skrivehjelp (f. eks talegjenkjenning)
- Søking på internett
- Populære apper
- Bilder kart, lydbokbibliotek og sosiale medier
- Hvordan komme videre etter kurset

Metode:

1. Markedsføre kurset, invitere deltakere og bekrefte deltakelse
2. Kartlegge forkunnskaper for best mulig kunnskap om nivå og ferdigheter
3. Planlegge tema og nivå på kurset sammen med kursholderne
4. Kvalitetssikre tilgang på eget nettbrett og kunnskap nok til å ta den i bruk
5. Gjennomføre kurs – basert på aktivitet i plenum og grupper
6. Evaluere kurset
7. Utvikle e-læringsmateriell tilgjengelig for kursdeltakere og andre interesserte.

Arbeid i grupper gir god læring – på Afasiforbundets nettbrettkurs oktober 2016.

Resultater og resultatvurdering

Evalueringen viste at kurset ble svært godt mottatt av deltakerne, og at det ga dem inspirasjon til å lære mer. Vi fikk i tillegg tilbakemeldinger om at det var litt mange temaer på kort tid, noe som er viktig kunnskap å ta med seg videre. Med afasi har deltakeren behov for mer tid til innlæring og mer tid til repetisjon. Tilkobling på sosial kontakt var gode. Det ble knyttet nye kontakter og kurs er blitt holdt lokalt i ettertid.

Vi var mange frivillige instruktører og medhjelpere på kurset, noe som sikret at hver og en fikk god oppfølging underveis. Deltakerne var ivrige og trivdes med læringsmiljøet. Mange ønsket seg bedre tid til trening og repetisjon og gjerne et kurs til.

Vi vurderte resultatet som tilfredsstillende, og tar med oss videre at det er viktig å ikke gape over for mye når man har personer med afasi og pårørende på kurs, spesielt også fordi mange var eldre med noe begrenset erfaring med digitale hjelpemidler før vanskene kom, f. eks. etter et hjerneslag. Med personer med afasi og kognitive vansker på kurs er det viktig å ta spesielle hensyn til tempo og mengde informasjon.

4. Oppsummering/konklusjon/videre planer

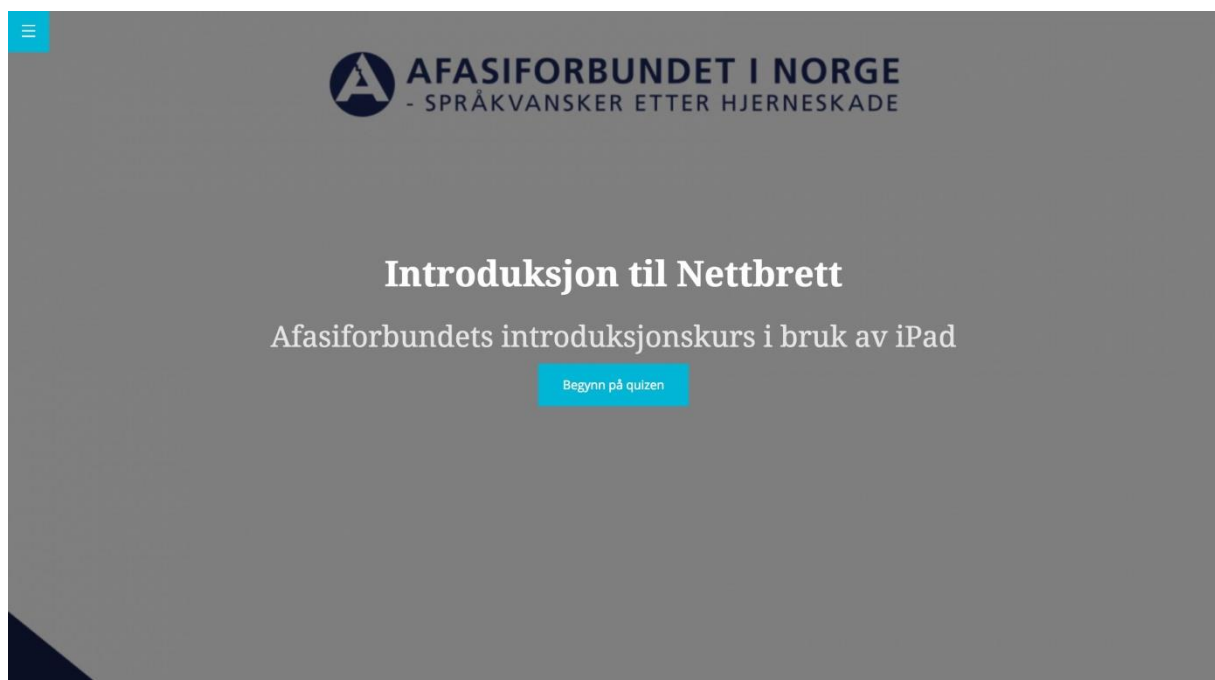
Kurset ga inspirasjon til å arrangere nettbrettkurs for afasirammede lokalt.

Afasiforeninga for Tromsø og omegn arrangerte våren 2017 et kurs i bruk av nettbrett med lokale krefter og frivillig arbeid.

4a) E-læring

Med bakgrunn i erfaringene fra kurset har vi utviklet et e-læringskurs med tema nettbrett. Kurset vil være tilgjengelig på nettsiden vår for alle (gratis) og vi planlegger å bygge ut konseptet med flere moduler. På den måten kan interesserte med afasi, pårørende og også fagfolk ha lett tilgjengelig materiell for læring og for å kunne arrangere egne kurs.

I Elæringskurset er det lagt vekt på grunnleggende funksjoner som *innstillinger, operativsystem, tekstskriving og nettvett*.

3. Produkter i prosjektet

Heftet «Kommunikasjon er så mangt» finnes nedlastbart på

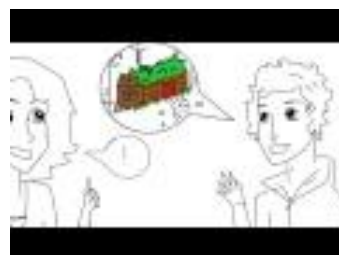
www.afasi.no

<http://afasi.no/2016/01/04/bruk-av-nettbrett-som-hjelpemiddel-idehefte/>

Film om kommunikasjon

Viser hvordan du kan bruke iPad og iPhone som hjelpemiddel i hverdagen ved afasi eller andre kommunikasjonsvansker.

<http://afasi.no/2016/01/06/film-kommunikasjon-er-sa-mangt/>

Elæringskurs - grunnleggende funksjoner

Link til kurset finner du på nettsiden vår

www.afasi.no

Prosjektleder:

Marianne Brodin, Afasiforbundet i Norge

Epost: marianne@afasi.no

www.afasi.no

Tlf 22 42 86 44

Vedlegg: Invitasjon
                  Kartleggingsskjema
                  Program for kurset
                  Evalueringskjema
                  Artikkel fra medlemsbladet

Kurs i bruk av iPad og nettbrett

Afasiforbundet arrangerer kurs i bruk av nettbrett for personer med afasi.

Deltakerne vil få kunnskaper om hvordan nettbrett kan brukes i hverdagen som en støtte for kommunikasjon. Vi vil ta opp temaer som bilder, musikk, skrive støtte, kart, sosiale medier, epost og internett m.m.

For å delta må du ha med deg egen iPad eller annet nettbrett.

Her finner du et idehefte som viser hva kurset kan innebære:
www.afasi.no/Nettbutikk/Gratis-materiell-paa-nett/Digitale-laeremidler

Sted: Best Western Oslo Airport Hotell, Gardermoen

Tid: Fredag 21. oktober – søndag 23. oktober 2016.

Kurset starter lørdag morgen, men fredag kveld vil vi ha en uformell middag, slik at vi blir litt kjent.

Pris: Egenandel kr 500 og delvis refusjon av reisekostnader.

Det er anledning til å ha med en ledsager.

NB! Begrenset antall plasser. Vi fordeler plassene etter påmeldingsfristen.

Påmelding innen **15. august 2015** til:
marianne@afasi.no tlf 22 42 86 44

Kurs med Afasiforbundet:

Lett på nett med afasi

21. – 23. oktober 2016

Navn

Hvor ofte bruker du (sett kryss)

	Hver dag	Av og til	Sjelden/aldri
Nettbrett			
Mobil			

Hvilken type nettbrett har du?

Ipad	Samsung	Annet

Har du pr dags dato nytte/glede av nettbrettet til:

	Stor nytte/glede	Middels nytte/glede	Liten nytte/glede
holde kontakt med andre			
forklare/ formidle			
finne informasjon			
underholdning			
undervisning			

Mestrer du:

	Mestrer ikke	Trenger litt hjelp	Mestrer selvstendig
Skrive SMS			
Ta bilder			
Sende bilder			
Kalender			
Internett			
Skrive / lese Epost			
Snap chat			
Bruke notater			
Bruke kart			

Hvilke ønsker har du for kurset?

	Viktig	Sånn passe viktig	Ikke viktig
Skrive SMS			
Ta bilder			
Sende bilder			
Kalender			
Internett			
Skrive / lese Epost			
Snap chat			
Bruke notater			
Bruke kart			

Andre tema / områder du kunne tenke deg at vi jobber med:

Kurs i bruk av iPad og nettbrett

Program 21. – 23. oktober 2016

Fredag 21. oktober:

Kl.19.00 Felles middag

Etter middagen planlegger vi å bruke litt tid på sjekke at alle er på nett og har passord i orden. Vi har tid til å bli litt kjent før kurset starter.

Lørdag 22. oktober:

09.30 – 09.45   **Velkommen** v/Afasiforbundet (Marianne)

09.45 – 10.00   **Viktigheten av digital kompetanse** (Hogne)

10.00 – 11.15   **Grunnleggende om nettbrett/iPad.**

- av/på, hjemknappen, hjemskjerm, bla imellom skjermene (svis), justere lyd, Wifi, app, snarveier, app-store, Apple-Id og iTuneskort, , hvordan få frem tastaturet, innstillinger.

Notater (Lisbeth/Randi)

11.15 – 11.45   Pause m /kaffe

11.45 – 13.00   **Muligheter for lese- og skrivehjelp.** Felles gjennomgang og deretter i grupper (Lisbeth/Randi)

Skrivestøtte: Talegjenkjenning, IntoWords, Predictable.

Lesestøtte: Opplesning (marker – les opp) Prizmo,

13.00 – 14.00   Lunsj

14.00 – 15.45   **Søking på internett** : Felles gjennomgang og deretter i grupper (Lisbeth/Randi)

Snarveier, bokmerker, leservisning, bildesøk, repetere talegjenkjenning, søke via IntoWords

15.45 – 16.15   Kaffepause

16.15 – 17.30   **Populære apper** . Felles gjennomgang og deretter i grupper (Line)

Kl. 19.00 -   Middag og sosialt samvær

Søndag 23. oktober:

09.30 – 11.30   Kort repetisjon.

Bilder, kart, NLB og sosiale medier. Felles gjennomgang og deretter i grupper – hver gruppe har hovedfokus på et av temaene (Lisbeth/Randi)

11.30 – 12.00   Pause utsjekking

12.00 - 12.45   **Hvordan komme videre?** Vise ideheftet, hvordan søke voksenopplæring.

Jobbe i grupper innen tema som deltakerne ønsker (SMS, sosiale medier, NLB eller repetisjon av de øvrige tema).

12.45 – 13.00   **Felles oppsummering** (Marianne, Hogne)
Avreise og vel hjem☺

Evalueringsskjema – nettbrett/ipadkurs 21. – 23.10.16

Hjelp oss å bli bedre!

Vi håper at du vil ta deg tid til å fylle ut skjemaet.

Marker på en skala fra 1 til 6 hvilke forelesninger du hadde best utbytte av: (Tallet 6 er best).

Lørdag:

- Grunnleggende om Ipad/nettbrett	1	2	3	4	5	6
- Muligheter for lese- og skrivehjelp	1	2	3	4	5	6
- Søking på internett	1	2	3	4	5	6
- Populære apper	1	2	3	4	5	6

Søndag

- Sosiale medier, NRK, NLB, kart m.m.	1	2	3	4	5	6
- Veien videre/oppsummering	1	2	3	4	5	6

Var forhåndsinformasjonen tilstrekkelig?

JA

NEI

Hva likte du best ved denne
helgen?.....
.....

Savnet du noe?.....
.....

Hva kan vi gjøre bedre neste
gang?.....
.....

Takk for hjelpen!

Nettbrettkurs på Gardermoen

I høst arrangerte Afasiforbundet nettbrettkurs på Gardermoen. Målet var å introdusere medlemmene våre for bruk av ipad og nettbrett. Digital kompetanse er svært viktig i dagens samfunn, og ikke minst kan digitale hjelpemidler være svært nyttig for personer med afasi.

■ Av Annika N. de Leon Foto: Marianne Brodin

Kursdeltakerne skulle få grunnleggende informasjon og øvelse i bruken av nettbrett.

Lisbeth Schødt Sørensen og Randi fra Molde Voksenopplæringssenter holdt kurset. Kursdeltakerne møtte ivrig opp på Best Western Hotell på Gardermoen fredag kveld, hvor vi spiste middag og sørget for at alle hadde nettbrett/ipad og passord klart.

En grunnleggende innføring i ipad og nettbrett

Morgenen etter fikk kursdeltakerne en grunnleggende innføring i bruken av ipad og nettbrett. De lærte for eksempel hvordan skru den av og på, hjemknappen, styring av lyd, wifi, ulike apper som for eksempel VG-appen og apper for lokalaviser. De lærte også å

søke på internett og snarveier på nettbrettet og ipaden som gjør at man enkelt kan finne frem til favoritt-appene sine.

Som en del av kurset skulle også alle lære hvordan nettbrettet og ipaden kunne brukes som en støtte i for eksempel lesing av aviser på nett og utforming av tekstmeldinger. For personer med afasi kan det være vanskelig å lese aviser eller nettartikler. Da kan det være fordelaktig å vite hvordan man kan få dette lest opp. Det samme gjelder for hjelp til å skrive på ipaden eller nettbrettet. Husker man for eksempel bare hvordan man skriver første del av ordet man ønsker å skrive, vil ipaden eller nettbrettet gi deg forslag på ord du kan velge mellom, og på denne måten støtte deg i skriveprosessen.

Etter lunsj ble noe av det vi hadde gått gjennom repetert og kursdeltakerne fikk øve seg på det de hadde lært. Afasiteamet på Statped og Afasiforbundet sørget for at kursdeltakerne fikk hjelp når de trengte det. Før middag tok vi en gjennomgang av populære apper man kan laste ned, for eksempel morsomme spill man kan ha glede av.

Senere fikk kursdeltakerne en innføring i sosiale medier, blant annet Facebook, Instagram, SnapChat og Skype. De fikk også informasjon om NLB, som står for Norsk lyd og blindeskriftbibliotek. Her får man gratis tilgang til lydbøker i stedet for å måtte lese trykket tekst. For å bli låner fyller du ut et innmeldingsskjema som du finner på nettsiden www.nlb.no.

En fin gjeng på kurs!

For mer informasjon kan du ringe 22 06 88 10. En fagperson, for eksempel en lege eller en logoped må bekrefte at du har behov for lydbøker. Dette kan være greit å vite!

Noen avsluttende ord

Etter at kurset var ferdig synes deltakerne at de hadde fått mye god informasjon. Dette var informasjon de kunne ta med seg videre og som kunne være veldig fint og nyttig i hverdagen. Selv om noen deltakere fortsatte iPad- og nettbrettøvingen til langt på natt, var det også noen som synes at det ble litt mye informasjon på kort tid. De skulle gjerne hatt litt mindre informasjon eller litt mer tid. Dette er forståelig, særlig med tanke på at mange personer med afasi fort kan bli slitne. Denne tilbakemeldingen tar vi til oss, og det vil tas

hensyn til i forbindelse med fremtidige kurs.

Takk til Randi og Lisbeth, som var utrolig flinke til å formidle, takk til Afasiteamet i

Statped sørøst for god hjelp, og tusen takk til våre ivrige og lærevillige medlemmer. Vi håper dere finner nytte og glede i det dere lærte. Også må man ikke glemme å øve, øve, øve! ☐

Her får Jostein og Vidar kyndig veiledning av Line og Mette.